

Numărul 15

Oradea-mare 23 aprilie (6 maiu) 1906.

Anul XLII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Poveste misterioasă.

I.

În o sară limpede de maiu, ședeam în odaia mea și citiam metaphisică. De-odat' auz o cățărare la ușe, apoi un bocănit surd. Cine poate fi oaspele? mă gândii. S'a întâmplat ceva nenorocire și vre-un strein vrea să mă desmortească din letargie? Am luat lampa în mână și m'am dus la ușe:

— Cine-i?

Nimenca nu mi-a răspuns. Am gândit că e vorba de vre o încercare obraznică a cutărui căpcan...

— Cine-i? Glasul meu s'a făcut selbatec.

Și nici un răspuns.

Dar cățărarea tot mai ascuțită, bocănitul tot mai vioi.

M'am înarmat bine, sabie în mâna dreaptă, durdă strămoșească în cealaltă, gata de orice harț, ș-am deschis ușa...

Un motan mare, bine dezvoltat miaună la prag... Ochii îi ardeau în flacări vinete și fosforescau. Incolo: negru ca noaptea și păcatul...

De ce a cățărat motanul la ușa mea în sara târzie? Să fie oare șoareci în camera mea? N'aș crede. — Doar' manuscrisele ce le păstrez în diferite scri-nuri până acuma sunt neroase...

II.

M'am uitat cu băgare de seamă la motan. Și am observat că bietul este rănit.

Avea o rană mare și lată pe cap din care gâlgăia sânge roșu...

L'am prins în brațe. I-am netezit floccii. Și el a început să toarcă. Uitând durerea mare care îl munciă, se frecă cu dragoste de trupul meu. Focul vânător al ochilor săi, care m'au speriat, s'a potolit în un senin gălbui, în care vibrau raze de căldură extraordinară.

M'am desarmat...

M'am așezat pe o sophă și am început iar să citesc... Ș'am citit cu sete, orb de plăcerea divină a filozofiei... Mi-s'a desprins de trup, plutiă în nemărginite depărtări, unde fierbe veșnicie, unde gândirea n'are spaț și n'are moarte viața cugetării...

Și...

Iarăș m'am cutremurat de spaimă.

Un prelungit strigăt după ajutor săgetă văzduhul camerei mele.

— Ajutor! ajutor!

Oh, în strigătul acesta se sbuciumă o viață...

Glas de femeie cere ajutor, ajutor?

Da... Glas de femeie.

Am putut desluși din chaosul tăcerii modulațiunea argintie a vocii femești...

Un țeran din Băna.

Am deschis ușa în grabă...

Coridorul negru. Abia în fund licăria un ochiu de lumină. Acolo unde tinera studentă P. locuiește... Ea să fi strigat după ajutor?

Mi-ar fi plăcut să am la îndemână lampa lui Aladin... ca să fie lumină...

Ce să fac? m'am gândit... Să mă duc până la firida coridorului, unde începe locuința studentei? Să văz ce s'a întâmplat? Ori chiar să-i bat la fereastră:

— Domnișoară, ce s'a întâmplat?

Și bucălaie cum e, ea atunci va deschide fereastră și se va miră de purtarea mea... Ori poate că zace moartă, a ucis-o cine-va... Ori...

Am crezut că visez.

Imi vijieau gânduri turbate în creier ca stropii de apă puși în căldare la foc...

Și chiar... când voisei să mă întorc în odaie, un al doilea strigăt gemea în sară:

— Ajutor, ajutor.

III.

Mi-am luat inima în dinți.

M'am dus până la firida coridorului unde ardea un meciu de noapte... Para lui vâlvătaie se urcă la tavan rotind în cercuri ruginite de fum...

Tiptil am pășit la fereastra studentei.

Ș-am bătut în ea. Mai dintâi timid ca să nu trezesc din somn ziua adormită, și nerespunzându-mi nimenea, am bătut în ea cu toată puterea:

— Domnișoară, domnișoară! strigai răgușit. — Trezește-te...

Nici un răspuns.

Afară vântul scutură plopii și plopii plângeau subțire...

In horn s'a incuibat un moroiu nebun, zuruia și cântă hornul...

Am incremenit. Ce s'a putut întâmpla? Cine a strigat după ajutor? De ce nu răspunde la bocănitul meu tinera studentă?...

Am înaintat până la ușe.

Mi-am pus ochiul la broască...

In camera studentei se sbătea în întuncime o luminare bolnavă...

IV.

Ce să fac? Să sparg ușa Să? chiem polițaiul de pe stradă? Să-i spun cele văzute și auzite. Să-i spun că nu motan... Un motan... Un motan...

Am crezut că inebunesc.

Cu toată forța m'am pus să deschid ușa.

Ușa s'a deschis... N'a fost zăvorită.

In odaie nimenea. Patul așternut gata. Pe masă cărți îngrămădite în exemplară fără ordine. Garafa de apă: goală... Păharele de pe perete străluciau curate... Luminarea ardea. Ardea bagseamă de mult, căci abia mai rămase din ea mucle...

Unde-i studenta?

Doar pe vremea asta de obicei eră acasă și învăț histologie.

Eră studentă în medicină...

Și dacă nu este acasă, unde poate fi?

Cine a strigat după ajutor?

In casa întrăgă nu locuia altcineva decât eu, studenta și un servitor bătrân. Ca să-mi liniștesc nervii agitați, am stins luminarea în odaia studentei, și am coborât în beciu, la servitor.

Am bătut de câteva ori la portița beciului:

— Bade Todore, trezește-te!

— Pofftim! auzii în un târziu o voce supărată, apoi un scârțâit de ușe și pe prag apărî figura bătrânului portar:

— Ce poftiți? — mă întrebă cu milă văzând-mi fața palidă și speriată.

— N'ai auzit mai nainte un strigăt?

— Ce fel de strigăt? Visați poate, domnule?

— răspunse somnoros sluga.

— Un strigăt după ajutor?

— Nici un strigăt n'am auzit...

— Dar domnișoara nu e acasă!

— Ce-mi pasă mie!

— Unde va fi?

— Păi unde! La cutare domn student. Invață de sigur.

— Bade Toadere... avem noi motan?...

— Motan? In casă nu este. Nici vecinii nu au motan. Dar dă-mi pace domnule, văz că veniți dela chef și vreați să vă bateți joc de mine. Dați-mi pace domnule!

Ultimile cuvinte ale bătrânului sunau slab. Bătrânul s'a așezat în pat.

V.

M'am dus înapoi în cameră.

M'am desbrăcat și m'am culcat în pat. Mi-a căzut bine că cearșaful plapoanei mele eră atât de alb. Contrast uriaș între el și sufletul meu.

In sufletu-mi s'a mutat o lume întreagă neagră și păcătoasă.

Mii de blesteme...

Imi svâcniau tâmplele. Limba mi-s'a uscat de dogoreala ce-mi aprindea pieptul, și în creier par'că urlau gândurile.

Incercai să recuget asupra celor auzite și văzute.

In urechi plângea grozavul strigăt:

— Ajutor! Ajutor!

Și înaintea ochilor văzusem mereu motanul negru și ai cărui floci i-a mângălit sânge roșu... Și ochii ce scăpărau schinteie.

Huh...

M'am sculat din pat. Cătând urme de sânge.

Nici o urmă... Nici măcar un picur de sânge n'am aflat pe dușamele. O miracol! aș fi visat crudul spectacol?

Fantoame, ași fi văzut în somn?

Nu. Doar în mână avui *metaphisică* și la căpătâi durda strămoșească... Deci n'am visat. Nu.

Dar cine a strigat după ajutor? De ce a cățarat la ușe motanul însângerat?... De ce nu-i acasă studenta?

Privii ceasul. Douesprezece ore.

Ciasul rău, când se desfac ușile cavoului, gura mormintelor. Și ies morții. Diferiți morții...

Gânditor batea ciasul:

1. 2...3...5...10...12...

La fiecare sunet de aramă am simțit fiorul cumplitei frice... Oh, nu aceia sunt ostași eroi, cari luptă la soare, ci aceia cari se luptă cu morții nopții, cu fantoame și cu vise hăde....

Am adormit în o ameteală dureroasă. — Nu știu a fost somn fenomenul fizic care mi-a răpit voința și cugetul fix, ori numai continuitatea gândurilor — cum zice lord Byron...

VI.

Soarele zimbă în marea albastră a cerului.
Paseri cântau.

Cine-va bătea la fereastra mea, în zori:
— Trezește-te... se vâetă o voce duioasă.
Am sărit din pat.

La fereastră un vechiu prietin...
Jobenul îi eră turtit. Gulerul și cravata sfâșiată.
Pardesiul plin de duhoarea pătrunzătoare a jodo-
formului.

— Ce-i?... l'am întrebat.

El ș-a șters fruntea. Mișcarea asta la el însemnă
că se cugetă:

— Inchipue-ți ce s'a întâmplat!...

— E moartă studenta... colega noastră? Nu-i
așă?

Ochii prietenului meu s'au făcut rotunzi de mi-
rare.

— De unde știi?...

— Știu... — i-am răspuns scurt. — Vino înlăuntru.

VII.

Ne-am așezat pe canapea.

Am aprins câte o țigaretă. — Prietenul a în-
ceput:

— Monstruoasă scenă... Ieri sara la 9, a fost prele-
gere la institutul anatomic. — Făceam diferite probe...
Profesorul ne-a recomandat să secționăm animale ce
trăiesc... În carne viie să descifrăm tainele existenței.
Asta-i vivisecțiunea. —

„Studenta... a încercat și ea să secționeze un
trup viu de animal. Spre acest scop profesorul i-a
pus la dispoziție un...

— Motan! îl întrerupsei agitat la culme.

— De unde știi? glăsuia prietenul agitat și el...

— Știu... mai departe... spune... haida.

— Ei bine... profesorul i-a pus la dispoziție un
motan. Colega s'a așternut pe lucru. A legat mota-
nul cu curele de oțel, de masă, mieună sfâșietor ani-
malul — și... Oh, grozav. —

„Studenta a început să-l taie... i-a crepat pelița
căpăținii. Animalul se zvârcolii și plângea. Oh
dacă aș fi credinciosul filozofiei budiste, aș jură
că motanul ăsta a fost când-va încorporat ca om. —
Grozav. — Noi, medicii mai tineri, n'am avut inimă
să privim chinurile animalului. — Eu chiar, în per-
soana tinerei studente am văzut egoismul omenesc,
care distruge mii de viețe animalice ca să-și asigureze
sinteze false de existență... Aș fi fost în stare să su-
grem pe colega când o vedeam entuziasmată de meș-
teșugul său diabolic... Fără cruțare, fără milă, fără
tremurare tăiă în viața motanului cu ascuțitu-i cuțit
medical... Nu-i păsa de chinurile nefericitului. Eră
oarba științii sale... Grozav... de odat'... inchipue-ți
ce se întâmplă... Minune... Animalul scapă din curele...
Iși ridică capul vulnerat la moarte, și cuțitul studentei
alunecă. — O clipă. — Studenta ametește. Ce s'a în-
tâmpat? Fugim cu toții la colegă. *Brațul stâng al
colegei noastre a fost plin de sânge.*

Cuțitul medical i-s'a înfipt în braț, alunecând de
pe animal și i-a tăiat *vâna vieții*... Grozav... Cu toții
am sărit în ajutorul ei. Unul, mai isteț dintre noi, i-a
legat cu o frânghie umărul... Am făcut tot posibilul...
Am telefonat după toți medicii din apropiere... Inza-

dar. — Vulnerarea a fost mortală... Pe când a sosit
ajutorul negativ al isteților noștri șefi — tinera mu-
rise. I-a curs sângele — așa cred — tot din trup...
Palidă i-se făcū fața... Doar' a sărutat'o cu buzele
veșniciei *finis*-ul... Grozav... În viață nici când n'am
avut parte de așa o nefericire spontanee. — Acum
biata față zace pe masa de marmură a institutului
anatomic. Mâne va fi secționarea ei... Dinu, blăstă-
matul nostru coleg, a cutezat să susțină că colega
are un trup demn de admirat. —

Pe toți ne-a rugat să asistăm la „secționarea
rară și care promite destăinuirii prețioase”. — Ce
moțpan! — Ce caracter. Iși bate joc chiar și de ca-
davrele colegilor. — Nu înzădar e trivial și sexual...

Am ascultat cu mirare, dar fără surprindere
oareș-care povestirea prietenului. Eu am fost pregătit
la o astfel de întâmplare zguduitoare.

Când mi-am făcut însă asemănare; între cele
văzute *realiter ori fantastic* ieri și între enararea ce-o
auzii azi, mai cu seamă când mi-am adus aminte de
motanul misterios — recunosc — că am izbucnit
mânios:

— Dar ce s'a întâmplat cu motanul?

Brusc am exprimat cuvintele aceste, căci priete-
nul se simți jignit și se speria totodată:

— Bine dar nu strigă omule ca un zăpăcit... Păi
ce să se întâmple cu motanul? A murit și el... Uitai
să-ți spun... Rănit mortal animalul și iritat de mi-
rosul de sânge — s'a smăcit dintre curele și a băut
din sângele colegei, ce curgea șiroi... Ingroziiți de
spectolul ăsta neobișnuit în care nu știam ce să învă-
țăm — am sărit cu toții asupra motanului. Un coleg
i-a crepat capul cu băta de fier și bestia a murit în
grabă... Dar pentru numele lui Dumnezeu, de ce te-ai
speriat? Fața ta este ca fața unui mort. Nici un pic
de viață nu ride în ochii tăi.

Mi-am pus capul între palme — celea văzute ieri
și celea auzite azi m'au frapat cu totul. Lefargic, amor-
țit de durerea sufletească, am povestit prietenului celea
văzute și auzite ieri. Când i-am spus de motan, prie-
tenul se uită cu spimă la mine... A crezut că
am înebunit... Încercă să mă liniștească. — Mi-a strâns
tare mâna (se zice că pe acei nebuniți de-o întâmplare
spontanee îi poți liniști dacă le strângi degetul cel mic
al mâinii drepte)... Mi-a pus palmele pe frunte...

— Ei bine frate — i-am zis — ce crezi că sunt
năuc?...

— Aș — mă contrazise prietenul zimbînd, dar
în privirea lui plăpândă zăcea încă tot compătımirea
de mainainte...

A făcut respectuos reverență... Și m'a părăsit...
La prag s'a întors cu fața spre mine și dând din cap
m'a sfătuit să mă culc:

— Dormi dragă, căci leacul isteriei este somnul
în tihnă... Și tu ești serios bolnăvit de trista știre...

VIII.

Singur.

Seară curată și albă. Visează luna albă în cer ca un
opal urieș în umbra soarelui...

În odaia mea arde o luminare pe masă. Lumina
se varsă pe cărțile moarte ale filozofilor măestri... În
ramă lăcrămează icoana Prea Curatei... Astfel a fixat-o
pe pânză penelul cutărui zugrav-meșter...

Resgândesc iarăș întâmplările de ieri... Strigătul
sfâșietor: ajutor, ajutor, bate poarta inimii mele...

Aș fi visat ieri?... Motanul însângerat, care torcea în brațele mele, să fi fost o nălucă?... Și de ce a fost nălucă chiar motanul, care a cauzat moartea studentei?... Și de ce am visat eu strigătul îngrozitor: ajutor, ajutor? pe când visul este fără bază reală. O senzație bolnavă a minții ce veghează trupul adormit?... Și de ce-a murit studenta? De ce mi-s'a încălbat chiar în mine senzația că studenta a murit?...

N'am crezut nici odată în visuri rele. —

Dar' azi când mă simt sub vrăjita durere a celor spuse mai în sus — trebuie să recunosc, că da, există rost chiar și în vise... Visurile pot să smălțuiescă realitățile ce or să se întâmple, cu smălțul lor răpitor de minte, dar' nu sunt netrebnice, căci în ele se manifestează spiritul dumnezeesc al prevederii, se manifestează în ele eflux de fantazie.

Emil Isac.

O nu-i nimic...

*O nu-i nimic, m'ai părăsit...
Tu nu porți poate nici o vină,
Dar inima-ți de doru-ți plină
Ș-a mi-stuit ca o lumină,
Ce astăzi mi-s'a dumerit.*

*Îți cră silă, am văzut
În urmă să mai vii la mine,
Căci n'aveai inimă în tine,
Că mi-ai făcut atâta bine,
Ce rău acum a fi-a părut.*

*O, cine poartă-acest păcat,
Că scutură de frunze merii,
Că 'ngh'ăță farmecile serii,
Că nu mai are leac durerii,
Că ia 'napoi tot, ce ne-a dat?...*

Elena din Ardeal

A c a s ă .*)

Când ajunse într'un drept cu biserica, soarele eră la chindie. Până acasă avea încă de o fugă bună. Cofii pe ulicioara lăturalnică, străjuită de două șireaguri lungi de răchiți pletoase, iuțindu-și pașii. Iacă că acum vede și căminul casei sale părintești, care lumegă rotocoale uriașe de fum, pierzându-se în albastrul unui cer spălicit. Pe nesimțite căminul se tot apropie, până ce de sub grădinele înmugurite răsare și casa lor — tot așa cum o lăsase — plecată pe o parte de mulțimea anilor rămași în urmă.

Când intră pe poartă, maică-sa tocmai ieșea din casă după treburi. Un lup de căne începea, smuncindu-se în lanț, să hămăiască de prăpădenie. Maica lui își aruncă cu o privire de fulger ochii spre

poartă, pune mâna streșină la ochi, și ca printr'un ciur de abia poate să-l recunoască.

Cât de tare se schimbase în timpul din urmă. Se făcuse mare. O păreche de mustați, mai negre ca pana corbului începură să i-se înfiereze sub nas și cât de bine îl prindeau hainele cele nemțești.

— Bună ziua mămuca. Ce mai faci?

Maică-sa, în loc de răspuns, dădu drumul unui izvor de lacrimi, cari îi înrouau obraji și fața înseninată și înclăștându-l cu brațele ei, îl acopere cu sărutări lungi de mamă bună.

Ochii lui încă jucau lucioși într'un lac de lacrimi. Nu știa cum să scape din încurcătura aceasta. Iși ie inima în dinți și o întreabă cu glasul domolit: Tătuca i-a acasă?

— Nu, dragul meu, Mitruță. S'a dus încă de când s'a crepat de ziuă la plug. Ii năcăjit și el cu lucru și tare îi amărât, că nu viniă dela tine nici o veste.

Ca un fulger îi trecură lui Mitruță aceste cuvinte prin inimă.

— Haida în căsuță Mitruță, că-i fi flământ. Să-ți fac ceva de mâncare, că știu că prin străini ai răbdat destulă foame și n'are cine să te îmbucărească.

Când a trecut peste pragul ușii dela tindă, trebui să se plece și luă din nou vorba: Și zici mămuca că tătuca i-tare amărât, că nu v'am trimis de mult nici veste? D'apoi știi mămuca cum îi la școală, câte-s în lume trebuie să le înveți, de ești dobă de carte, te fac să uiți de casă și de toate.

— Arde-i-ar focul să-i ardă blăstămați ce sunt cum știu ei să învârtească capul băiaților. Ii canonesc cum vreu ei. Știi, așa eram îngrijată de tine! Am visat astă noapte par-că te-a mușcat un șerpe și tare mă temeam să nu fi pățit ceva, puiul mamei. Aha! dar cu vorba uitasem că-i fi flământ, stai să-ți aducă mămuca ceva de mâncare.

În mintea lui se buluciau gândurile unul peste altul: Tata-i supărat că nu i-am scris de mult nimic. Rău am făcut. De ce nu le-am scris măcar trei vorbe, ca să știe că trăiesc.

Maică-sa intră pe ușă; dar el, năucit de acel potop de gânduri negre, nici nu aude cleanța ușii.

— Mănâncă Mitruță, că îndată trebuie să vie și tatăl tău din țarină.

— Și zici mămuca că tătuca-i rău supărat că nu v'am trimăs nici o știre.

— Tocmai așa rău nu-i el, da știi cum îi tatăl tău. Se supără de toată nimica. Da lasă la pustie gândurile estea. Că tată tău când te-a vedea, n'a știe ce să facă de bucurie. Că atâta fecior are și el, ia mai bine și îmbucă ceva și apoi să-ți spun eu o veste nouă. O cunoști pe Tincuța, copila preotului dela noi din sat. Să știi că de acum e a ta. Săptămâna cealaltă am fost cu treaba la preoteasă și am luat vorba despre tine. Și din vorbă în vorbă mi-a spus cam în ris, că ar vrea să ne încuserăm. Ce detreabă-i preoteasa. D'apoi încă Tincuța, îi o floare, nu alta. Și-i încă hărnicuță și nu-i fudulă, că vorbește cu ori și cine, așa de blând și de așezat par-că n'ar fi de domn.

În bătătura casei să auzi un scârțait de car și o voce de bărbat a strigat de afară: Ho, ho boi!

— Iacă vine și tată-tău dela plug. Ce s'o mai bucură când o să te vadă venit dela școală și știi că o să ne ticnească sărbătorile. Ii merge și pe la

*) Fragment din romanul „Sbucium“

preotul, și s'a bucură și el și ne-om bucură și noi că doar numai atâta fecior avem.

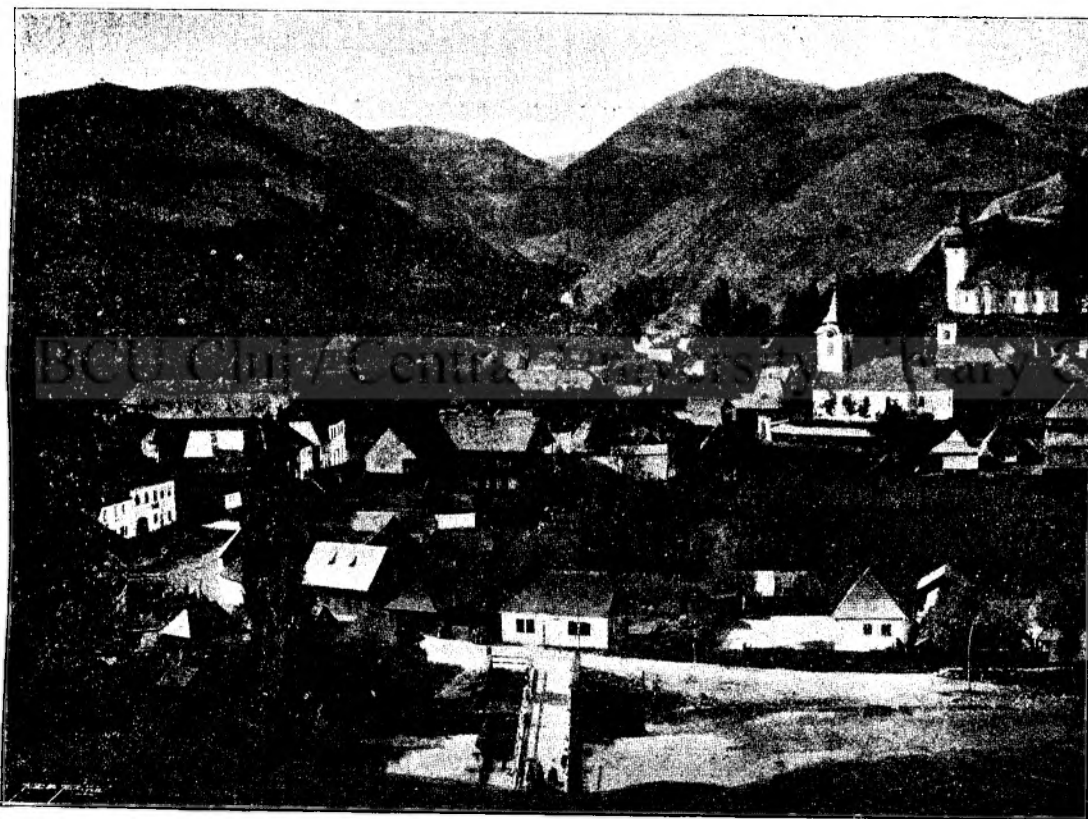
Cleanța dela ușă sare și de după ușă se ivește un trup mărunt, cu părul lăsat pe spate și cu căciula de oaie dată pe ceafă.

— Bună seara femeie! Ia'n aprinde lampa, să îmbucăm câte ceva, ș'apoi să măhodinesc, că tare-s trudit.

— Ce mai faci băiete, — nu, domnule? D'apoi știi că te-ai nemțit de-abinele.

— Ce să fac tătucă, ia ca la școală. Tot cu grija în spate. Ne omoară învățătorii ceia cu atâta carte și carte, de nu ne vedem capul de atâta învățătură. Uite tătucă și de aceea nici nu v'am putut trimete vr'o știre.

— Tronc cu bota în baltă. D'apoi nu mă crezi

C â m p e n i .

— Aprind. Da ce-mi dai Toadere să-ți spun ceva nou?

— Ți-are femeie hăi ție ți-s în cap șăgile și eu nu văd cu ochii de trudit ce-s.

— Da ce-i zice când ți-oi spune că Mitruță a venit acasă?

Fața lui Toader se însenină puțin și la licărirea slabă a lampii îl zărește pe Mitruță.

pe mine așa de prost, că atâta pricep și eu. Mă rog n'are nici atâta vreme să scrie o carte acasă. Aferim, vă știu eu. După ce vă școliți, uitați și de tată și de mamă cari și-au rupt dela gură și v'au dat vouă.

— Da lasă-l bărbate, nu-l mai muștră atâta, că destul e năcăjit prin străini. Lasă că toate or fi bune și nu-ți mai fă inimă rea. Tu în loc să te bucuri, că a venit, îl muștri

Mitruță aplecă capul, fața-i începă să i-se crispeze, colțurile gurii i-se lăsară în jos și din ochii lui începă să ploaie stropi mășcați de lacrimi. Apucă mâna tatălui său, i-o acopere cu sărutări ferbinți și lungi, neputând să scoată nici un cuvânt. După un timp zice în hohot de plâns: Iartă-mă tată, iartă-mă că am greșit. Dar nu-s eu de vină.

O lacrimă ferbinte îi arse mâna tatălui său. La colțurile orbitelor bătrânului se iviră două boabe de lacrimi și cu glasul domolit îi zise: Te iert băiete.

Zamfira se înecase și ea de plâns și printre scânciturile ce-i isbucneau din piept, începă și ea: Iartă, iartă-l Toadere, că mult îi canonit de străini. Da ce să-l mai canonim și noi?

Biata femeie cât de tare își iubiă odrasla, știind încă că are să devie vr'un domn mare și are să-i facă cinste. Ar fi plâns toată noaptea, dacă glasul răgușit al lui Toader n'ar fi întrerupt: la adă-mi ceva de îmbucut, măi femeie, că ne prindă ziua.

— Știi ce Toadere, vină în căsuță de-i mână și să lăsăm pe Mitruță să se odihnească, că o fi și el trudit.

Singur în liniștea odăii joase rămase Mitruță lungă vreme cu ochii ațintiți în gol, cu capul răzimat în palmă, mânându-și gândul departe, departe în orașul plin de farmec pentru el. Scoase apoi din buzunarul de lângă piept un carmet și începă să răscolească prin el. Ochii lui i-se opriră asupra unui potret, ce purtă chipul frumos și gingaș al unei fete. Il aduse încet la gură și îl înecă cu o ploaie de sărutări lungi, de gândia, că nu se va sătura nici odată. De nou își ațintește ochii spre acel chip mut și fără viață și-l privește fără nesat.

Cât de bine o prinde zimbetul din colțurile gurii! Ce privire galeșă și ademinitoare. Și ce mai păr frumos și negru, ca abanosul.

Un strigăt prelung și puternic de cocoș din vecini, îl trezi pe Mitruță, din acest vis de aur. Strânse potretul și o suflare ușoară deasupra lămpii învălui încăperea cu un vestmânt cernit.

Înzădar cercă să ațipească cât de puțin. Se svârcolia în toate părțile, ca în gura unui șerpe și de sudoare eră numai o apă. Mereu îi răsăria chipul de pe potret înaintea ochilor.

Cât de bună e ea. L'a petrecut până la gară și cât de mișcător a fost momentul despărțirii. La amândoi le jucau ochii într'un șuvoiu de lacrimi și el deabiă pută să rostească cu glasul înecat în lacrimi: La revedere, la revedere! Un țirlăit lung și pițigăit urmat de glasul uriaș al locomotivei îl smunci din încurcătura aceea și fără să știe ce face, urcă treptele vagonului. Trenul începă să se miște tot mai tare și mai tare. Un nour alburii de abur îi închise priveliștea de dinainte. De departe o batistă albă flutură în aer și el cu ochii țintă spre partea aceea deabiă pută să deslușască chipul înalt și svelt al alesei inimei sale, până-ce dispără cu batistă cu tot. Rămase lungă vreme cu privirea în gol, cercând înzădar să mai prindă cu ochii vr'o fluturare de batistă...

Ioan Mărzan.

H A Z.

O doamnă. Eu nu cred ca Lilica să trăiască mult cu bărbatul seu.

Alta. Ba da. El are parale multe.

Pe drum la Brad.

*Sunt ani de-atunci când am venit
Pe-aceeași cale fermecată.
Eră un falnic răsărit
De lună plină 'mbujorată.*

*Acum din cerul înorat
Se lasă fulgi, s'aștern nămeții,
La Brad tot crângu-i scuturat
Și duși departe cântăreții.*

*Siretul care oglindia
In fundul lui atâta viață,
A adurmit de moarte grea
Sub genul sloilor de ghiață.*

*Nici doina bietului român
Nu rătăcește prin pădure,
E numai crivățul stăpân
Peste întinderile sure.*

*La rateșul de lângă drum
Cântau o doină cărașii;
Pustiu e rateșul acum
Și nimenea în dreptul ușii.*

Alexandru A. Naum.

T a t a.

De Björnsterné Björnson.

Oeveraas Thord, de cine e vorbă aici, a fost cel dintâi om în comuna lui. Intr'o zi în ținută de sărbătoare intră la preotul.

— Mi-s'a născut un băiat, zice — și aș vrea să-l botez.

— Cum să-i fie numele?

— Fum, așa s'a numit și tatăl meu.

— Cine vor fi nănașii?

I-a numit și pe aceia. Două nume dintre cele mai de frunte din sat, — din neamul lui Thord.

— Mai dorești ceva? — îl întreabă preotul și privi în sus.

Thord după puțin timp zice:

— Mi-ar plăcea dacă ar fi botezat numai singur.

— Așadară în o zi comună?

— În sâmbăta venitoare, la 12 oare înainte de amiazi.

— Altceva nu mai dorești? — îl întreabă preotul.

— Nu.

Thord își învărti în mână cușma, ca și când ar voi să plece. Preotul s'a sculat din locul său, a mers lângă Thord, l'a prins de mână și i-a privit în ochi:

— Încă una du cu tine pe drum: Să dea Dumnezeu ca băiatul acesta să aducă binecuvântare peste tine.

*

După șasesprezece ani Thord din nou eră în casa preotului.

— Bine te ții Thord, — zice preotul, — pentru-că nici o schimbare nu se vedea pe el.

— N'am nici un gând — răspunde Thord.

— Ce dorință te-a adus în astă sară la mine?

— Vin pentru băiatul meu, căci mâne îi va fi confirmarea.

— Bun băiat — zice preotul.

— N'am voit să plătesc taxele, până nu știu ce număr va avea în matriculă.

— Numărul unu —

— Bine, dară plătesc 10 taleri.

— Mai dorești ceva? — întreabă preotul și privi pe Thord.

— Nu, nimic.

Thord a eșit.

Au mai trecut 8 ani. Intr'o zi aude preotul înaintea casei lui sgomot. A fost o ceată de bărbați în frunte cu Thord.

Preotul a privit la el și îndată l-a recunoscut.

— Cu mare suită vii în astă sară Thord.

— Aș dori să-mi vestesc feciorul; ia de nevastă pe Storlinden Karent, fata lui Iudunmel, care e aici lângă mine.

— Așă știu că e cea mai bogată față din sat.

— Așă se spune, — răspunde Thord, și își netezi pletele.

Preotul a stat un timp adâncit în gânduri. Nu a zis nimic, numai le-a scris numele în carte, iar bărbatul a subscris.

Thord a pus pe masă trei taleri.

— Numai unul îmi compete, zice preotul.

— Știu, dar acesta mișunicul copil și-i dau bucuos.

Preotul a luat banii!

— Aceasta a treia oară de când vii la mine pentru feciorul tău.

— Dar acuma am și isprăvit cu el — zice Thord. A mulțămît preotului și a eșit, bărbații l'au urmat încet.

Două săptămâni mai târziu, pe o vreme de tot liniștită, plutiă tatăl și feciorul spre Storlinden, ca să grăiască despre nuntă.

— Scaunul de văslit se mișcă sub mine — zice feciorul, și se scoală să-l întărească.

În momentul acela scândura pe care sta, lunecă, feciorul, strigă și întinzându-și mâinile cade în apă.

— Prinde vâsla — strigă tatăl; iute se scoală și întinde vâsla în apă. Dar când se aruncă de câteva ori după ea, să i-o prindă, parecă a înlemnit dintr'odată.

— Așteaptă, așteaptă, — strigă tatăl, și iute plutește acolo.

Feciorul făcând o ultimă sfortare, aruncă o privire lungă spre tatăl seu și se cufundă.

Thord nu poate să-și creadă ochilor, își oprește luntrea, privește la locul unde i-s'a cufundat copilul, ca și când ar aștepta să apară iarăș la suprafață.

Câteva undulațiuni ale apei mai arată locul acela, apoi valurile merg tot mai departe, și luciul mării iarăș se liniștește.

Trei zile și trei nopți nu a mâncat și nu a durmit — intr'una își caută feciorul. În dimineața zilei a treia, l'a aflat și pe brațe l'au dus acasă.

*

A trecut un an dela ziua aceea. Intr'o zi, cineva încet apăsa incuietorea dela ușa preotului.

Preotul deschide ușa; un om mare, plecat de spate, slab și cărunț intră la el.

Se uită lung preotul, în urmă îl recunoaște.

A fost Thord.

— Așă târziu? — zice preotul, apoi fără nici un cuvânt privesc unul la altul.

— Da vin târziu, — răspunde Thord și șede.

Șede și preotul așteaptă ca nou venitul să-i spună ce dorește.

În sfârșit grăește Thord.

— Am adus ceva pe seama săracilor, doresc să fac o fundațiune pe numele feciorului meu.

Se scoală, pune bani pe masă, apoi șede.

Preotul a numărat banii.

— Sânt mulți — zice preotul.

Jumătate din prețul pământurilor mele, azi tot am vândut.

Preotul timp îndelungat privește gânditor, după aceea îl întreabă.

— Ce ai de gând să faci Thord?

— Ceva bine.

Câtva timp stau tăcuți, Thord privind în pământ, preotul privind la Thord.

Dup'aceia preotul rupe tăcerea.

— Cred că copilul, totuși numai binecuvântare a adus peste tine.

— Da așă cred și eu, — zice Thord, apoi privește în sus și două lacrimi îi lunecă pe față.

Aurel Blaga.

Mălăiuțu.

(Din „Botanica Poporală“).

Mălăiu mărunț; Mălăiuț; — Mălăiu păsăresc; — Mălăișor. (Parincu).

Aceasta plantă crește sămănată.

Legenda:

„Au fost odată doi frați. Unu eră cu credința lui Dzeu, celalalt rău și păcătos. Au mers să samene mălăiu. Cel mai bun, înainte de a se apucă de lucru, s'a rugat lui Dzeu, — celalalt nu. Cel bun când sămăna zicea: „unul mie, două ție Doamne“. Cel rău zicea: „să crească, să înflorească, cu nime să nu se împărtească“.

Dzeu văzându-le inima, mălăiul celui bun l'a înmulțit și l'a crescut în boabe, iar al celui rău l'a făcut pipernicit și mărunț.

De atunci e »mălăiuțu«*.)

Credințe:

Când ai buboai, pune mămăligă din făina de »mălăiuțu«, că va trece.**)

Cine are durere de grumazi, să se lege cu mămăligă din făină de »mălăiuțu«, că-i va trece numai să descante:

„Din mare mic,

Din mic

Nimic“. (de 9 ori).***)

Când ai troacnă (catar), afună-te cu făină de mălăiuț și zi:

„Ham în sus,

Ham în jos,

Să fi de folos“.****)

Theodor A Bogdan.

inv. în Bistrița.

*) Archiud.

***) Fărăgău.

****) Ilva-mică.

*****) Șopteriu.

Academia Română.

Anul 1906 – 1907

A. Personalul delegațiunii.

Președintele Academiei Române dl Kalinderu I.
Asesori (Vice-Președinți):

din Secțiunea literară dl Negruzi I. C.,
din secțiunea istorică dl Erbiceanu C.,
din secțiunea științifică dl Haret Sp.

Secretar general (pe 7 ani 1905 – 1912) dl Sturdza D. A.

B. Personalul Secțiunilor:

I. Secțiunea Literară:

Președinte dl Vulcan Ios. (Oradea-mare)
Vice-președinte . . dl Ollănescu D. C. (București)
Secretar (pe 7 ani, 1904–1911) dl Quintescu N. (București)
Membri: dl Bianu Ioan (București)
dl Caragiani Ioan (Iași)
dl Hașdeu B. P. (Câmpina)
dl Maiorescu T. (București)
dl Naum Anton (Iași)
dl Negruzi I. C. (București)
dl Philippide A. (Iași)
dl Pușcariu I. (Bran)
dl Sbiera Ioan (Cernăuți)

II. Secțiunea Istorică:

Președinte dl Moldovan I. M. (Blaj)
Vice-președinte . . dl Sturdza D. A. (București)
Secretar (pe 7 ani, 1902–1909) dl Erbiceanu C. (București)
Membri: dl Babeș Vincențiu (Budapesta)
dl Bogdan Ioan (București)
dl Kalinderu I. (București)
dl Marian S. Fl. (Suceava)
dl Marienescu At. M. (Sibiu)
dl Onciul D. (București)
dl Popea Episc. N. (Caransebeș)
dl Tocilescu Gr. G. (București)
dl Xenopol A. D. (Iași),

III. Secțiunea Științifică:

Președinte dl Aurelian P. S. (București)
Vice-președinte . . dl Istrati dr. C. I. (București)
Secretar (pe 7 ani, 1900–1907) dl Ștefănescu Gr. (București)
Membri: dl Babeș dr. V. (București)
dl Haret Sp. (București)
dl Hepites Șt. C. (București)
dl Marinescu Dr. G. (București)
dl Mrazec L. (București)
dl Poni Petre (Iași)
dl Porcius Florian (Rodna)
dl Saligny Anghel (București)
dl Teclu Nicolae (Viena)

C. Personalul Comisiunilor.

I. Comisiunea permanentă a Bibliotecii:

Dl Quintescu N., Secretarul Secțiunii Literare.
Dl Erbiceanu C., Secretarul Secțiunii Istorice.
Dl Ștefănescu Gr., Secretarul Secțiunii Științifice.

II. Membru conservator al Colecțiunii numismatice: Dl Sturdza D. A.

III. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor întrate la concursul Premiului Alexandru Ioan Cuza din 1907, de 10.000 Lei (dimpreună cu procentele acestei sume dela 1891) despre: Istoria Românilor dela Aurelian până la fundarea Principatelor.

Domnii: Bogdan I., Sturdza D. A., Xenopol A. D.

IV. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor întrate la concursul Premiului Statului Lazăr de 5.000 Lei, din 1907, cuprinzând: Ceretări originale asupra pe-lagrei etc.

Domnii: Babeș Dr. V., Istrati Dr. C. I., Marinescu Dr. G.

V. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor întrate la concursul Premiului Adamachi, divizibil, de 5.000 Lei, din 1907, despre: Inriuririle curentelor străine în evoluțiunea limbii și literaturii române din secolul XIX.

Domnii: Bianu I., Maiorescu T., Ollănescu D. C.

VI. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor întrate la concursul Premiului Neuschotz, de 2.000 Lei, din anul 1907, despre: Istoricul Căilor ferate din România și influința lor din punctul de vedere economic, social și politic.

Domnii: Kalinderu I., Sturdza D. A., Xenopol A. D.

VII. Comisiunea financiară, dnii: Hepites Șt. C., Istrati dr. C. I., Ștefănescu Gr.

VIII. Comisiunea Fundațiunii Adamachi, domnii: Haret Sp., Poni P., Sturdza D. A.

IX. Comisiunea Fundațiunii Otteteleșanu, dnii: Kalinderu I., Negruzi I. C., Sturdza D. A.

X. Comisiunea Fondurilor Ioan Fătu și Ioan Scorțeanu, dnii: Aurelian P. S., Negruzi I. C., Sturdza D. A.

XI. Comisiunea Fundațiunii Ioan Agarici, dnii: Aurelian P. S., Naum A., Poni P.

XII. Comisiunea Fundațiunii Tache Petre Anastasiu, dnii: Aurelian P. S., Kalinderu I., Sturdza D. A.

XIII. Comisiunea- Dicționarului, dnii: Kalinderu I., Maiorescu T., Quintescu N., Sturdza D. A., Tocilescu Gr. G.

XIV. Comisiunea pentru regulamentul fondului de penziune a personalului, dnii: Kalinderu I., Poni P., Sturdza D. A.

XV. Comisiunea pentru revizuirea Statutelor și Regulamentelor, dnii: Bianu I., Haret Sp., Istrati Dr. C. I., Kalinderu I., Maiorescu T., Poni P., Sturdza D. A.

* * *

Deschiderea sesiunii generale:
la 20 martie (2 aprilie) 1907.

Contra franțuzomaniei.

Cunoscutul nostru istoric și savant, dl A. D. Xenopol, publică în revista „Courrier Européen” un articol foarte interesant, intitulat „Răscoala din București contra francomaniei”.

Dl Xenopol a scris articolul acesta în urmarea manifestațiilor studenților români din București, cari au împedecat în luna trecută societatea înaltă de acolo să joace în Teatrul Național, trei piese în limba franceză.

Articolul dlui Xenopol zugrăvește atât de fidel înalta Societate din București, lipsită de ori-ce sentimente naționale, încât ne credem datorii a face plăcere cetitorilor noștri, reproducându-l.

Dl Xenopol face istoricul chestiunii, arătând gradul, absolut de netolerat, la care a ajuns mania franțuzească.

„Inalta societate, spune dl Xenopol, fără distincție de partide politice, urmașii boerilor, ca și burghezii îmbogățiți, nu întrebuintează ca limbă de conversație decât limba franceză. Afacerile ca și relațiunile modlerne sunt tratate de ei în această limbă și numai în vața publică — parlament, tribunale, întruniri publice, — sunt siliți să vorbească românește. Sunt deputați, de origine românească, coborători din vechi familii românești, cari nu știu limba românească sau cari vorbesc foarte rău. Nu vom cită decât cazul prințului Constantin Brancoveanu, bine cunoscut la Paris, fostul director al revistei „La Renaissance latine”, care, când luă pentru întâia oară cuvântul în Cameră, provocă râsul adunării; el se scuză însă că nu se poate exprima bine în limba românească și declară că nu va relua cuvântul decât atunci, când va putea să vorbească bine românește. Prințul șede acum la țară, unde învață românește. Să mărturisim că în Franța nu s'ar fi putut prezenta un caz identic, acel al unui francez, care nu știe limba franceză.

„Ceea ce e mai ridicol, este chipul în care se amestecă limba română și franceză în conversație; două cuvinte franceze, trei românești, un fel de amalgam odios, de jargon împăimântător, care nu e nici o limbă nici cealaltă.

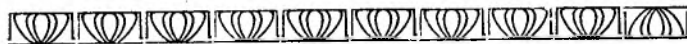
„Dar dacă, continuă dl Xenopol, bărbații a' uză de limba franțuzească, femeile se înnebunesc după ea. Acel care nu știe franțuzește, n'are ce să caute într'un salon. Cele mai mici greșeli de limba franceză sunt notate și subliniate prin zimbete și ajung — fie acel care le-a comis cel mai savant dintre oameni — să-l claseze printre ignoranți. Din potrivă nimănui nu-i pasă de greșelile în românește, cari se comit. O femeie din lumea asta, n'o să scrie nici odată o scrisoare în românește. Un tiner n'o să îndrăznească să facă curte unei fete în românește. S'ar expune ridiculului”.

Mai departe, dl Xenopol, arătând că elita românească se învârtește într'un cerc franțuzesc, o compară cu evreii, cari, spune profesorul universitar din Iași, „trăesc într'un cerc germanic, vorbesc un jargon oribil de german amestecat cu românește; pronunță limba română cu accent imposibil și nu se interesează nici de teatrul nici de literatura românească. Evreii și high-liful românesc sunt elemente absolut străine sufletului poporului românesc și manifestațiilor sale

naționale, și paralela aceasta nu e lipsită de interes”.

Dl Xenopol, după ce face comparațiunea aceasta, arată răul ce izvorește din înstrăinarea elitei: literatura națională nu e încurajată, teatrul românesc este neglijat și toate manifestațiile intelectuale ale poporului românesc sunt trecute, în mod disprețuitor, cu vederea. De 25 de ani se duce lupta contra acestei manii, pe care — ne spune dl Xenopol — generalul Demostene a botezat-o cu numele de *francopathia*. Dl Xenopol arată apoi partea ce a luat în această luptă și după ce descrie evenimentele din București cu prilejul reprezentației „Obolului” isprăvește:

„Mișcarea nu avea de scop decât să împedec un abuz strigător de care inalta societate a țării se făcea vinovată în fiecă zi împotriva naționalității românești. Studenții din București au trimis de altfel o deputațiune legațiunei franceze pentru a explica senzul protestării, ca nici un nor să nu se coboare între România și soarele care i-a trimis totdeauna raze înviorătoare: Franța”.

L I T E R A T U R Ă .

Biblioteca Copiilor. O cărticică foarte draguță a apărut de curând în literatura română. Ea este adresată copiilor și tocmai de aceea cuprinsul și limba ei ne interesează cu atât mai mult. A vorbi copiilor, este una din cele mai delicate plăceri ale inimei simțitoare. Cine se angajează la acest rol educativ, îndeplinește o sarcină prea vrednică de laudat. Copii sunt viitorul nostru, instruirea lor este dar cea mai importantă acțiune a unui suflet iubitor. În literaturile străine sunt biblioteci de asemenea scrieri, cari mai ales în sărbătorile mari vrăjesc o viață veselă în lumea copiilor și prin aceea a părinților. Și la noi Românii au început lucrări de aceste să încante copiii la Crăciun și la Paști. Una din aceste a apărut la Paști sub titlul „Biblioteca Copiilor” publicată de dsoara Adelina Olteanu-Maior, fiica decedatului profesor Olteanu din Craiava, originar din Transilvania. Fidelă principiilor neuitatului părinte, dsoara Adelina Olteanu-Maior, nepoată a nemuritorului Petru Maior, strămutându-și locuința la Sibiu, a început să cultive acest ram al literaturii române. A scris și a tradus schițe și povești pentru copii, publicând unele din ele în foaia noastră. Dorul d'a îndeplini cât mai cu succes scopul de a da copiilor o lectură, a îndemnat-o să înființeze o publicațiune anume. Și iată ce vedem! Insaș Maj. Sa regina Elisabeta a României, care atât de mult iubește copiii, care plânge nemângăiată perderea unicei și adoratei sale fiice, ia condeiul și scrie drept introducere la publicațiunea menită pentru recrearea copiilor români, o poveste delicioasă. Ce frumos tablou! Regina în fruntea unei întruniri a odrazlei celei mai tinere a neamului românesc. Văzând atâta lume de copii cu fețe radioase, își șterge lacrimile și inspirată de o simțire mângăietoare a fericirii, celebra Carmen Sylva se pune la conversație cu copiii și le spune „Ciripiri vesele”. Rară o noare în toate literaturile, ca o regină să ia locul de frunte în astfel de porniri; de aceea dsoara Adelina Olteanu-Maior se poate simți fericită și splendid remunerată pentru munca sa. După aceasta introducere regală, volumul se prezintă în condițiuni foarte favora-

bile. Conține unsprezece povești, câteva originale, altele traduse din nemțește și franțuzește. Cefirea lor face o impresiune plăcută, înseninează sufletul și deschide un orizont de vederi amabile. Constatăm cu plăcere, că patru din ele: originalele „Ioan Vindecătorul“, „Ștefan și Linișoara“ precum și tradusele: „Visul“ și „Baba Salcuța“ au apărut întâu în foaia noastră. Încheiând aceste rânduri, salutăm cu bucurie „Biblioteca Copiilor“ și dorim ca familiile române s'o sprijinească cu căldură. Volumul are 13 ilustrațiuni și e tipărită elegant în institutul „Lucașăru“ din Budapesta. Prețul 1 cor. 60 bani; pentru România 2 lei. (I. V.)

Istoria ortografiei românești. Dl dr. Iosif Siegescu, profesor de gimnasiu superior în Budapesta, a scris în limba ungurească istoria ortografiei românești și a publicat-o în luna trecută la Budapesta sub titlul: „A român helyes irás története“, (Istoria ortografiei românești.) Vor fi puțini unguri cari să se intereseze de istoria ortografiei românești; cu toate acestea dl Siegescu a făcut bine că ș-a scris lucrarea în limba maghiară, căci astfel acuma este și în literatura aceleia o lucrare care dă informațiuni despre desvoltarea scrierii românești. Dacă șovinismul neaș nu o va ceti, cel puțin se va păstră prin unele biblioteci. Scopul autorului, precum ne spune în prefață, a fost să dea informațiuni despre luptele multe pentru scoaterea slovelor cirilice și introducerea literilor latine. Spune că românii în scriere mai întâu s'au servit de slove cirilice, pe cari le-au luat dela bulgari; apoi vorbește despre simplificarea scrierii cirilice; urmează întrebuițarea semnelor latine. Accentuază influința ortografiei maghiare asupra ortografiei române, dar probele reproduse sunt prea slabe pentru a dovedi aceasta, căci autorii citați sunt mai toți unguri, cari — firește — se serviau de ortografia ce știau. După aceasta autorul trece la epoca etimologică, vorbește despre Klain, Șincal, Petru Maior, Alexi, Budai, Kőrösi, Laurian; schițează începutul etimologismului moderat (?) al lui Cipariu și încheie cu cel mai nou proiect de ortografie al Academiei Române. O lucrare aceasta, care merită să fie cetită. Are și câteva reproduceri de texte. De vânzare la librăria Ferdinand Pfeifer, în Budapesta.

O gazetă din Bucovina reînviată. „Gazeta Bucovinei“ care apăruse câțiva ani în Cernăuți, apoi încetă, a reînviat, având să apară de două ori în săptămână: joia și duminica. Proprietar și editor e dl dr. Const. cav. de Onciul, redactor responsabil dl Mihai I. Berariu. O salutăm cu bucurie și-i urăm succes, îndeplinându-și misiunea națională în Bucovina, unde este mare necesitate de asemenea organe de publicitate. Prețul de abonament pentru monarhia austro-ungară pe an 20 cor.

Un jurnal de modă românească. La întrebările venite din mai multe părți, răspundem că la București apare un jurnal de modă, intitulat „Moda Nouă ilustrată“ care poate fi bine primit și de damele noastre. Acest jurnal de modă, după modeluri franceze, informează despre toate schimbările modei, publică o mulțime de ilustrațiuni de toalete și de toate amănuntele aceleia, le însoțește cu explicații și dă câte un supliment de diverse croituri. Apare de două ori pe lună. Prețul de abonament pentru România pe an 4 lei; dincoace de Carpați 6 cor. Redacția și administrația: Calea Victoriei 51.

TEATRU ȘI MUZICĂ.

O nouă operetă de dl Tudor cav. de Flondor. Ilustrul nostru compozitor muzical din Bucovina, dl Tudor cav. de Flondor, care a produs cu opereta sa „Moș Ciocârlan“ seri atât de neuitate la Sibiu, a scris o operetă nouă: „Noaptea Sf. George“. Noua operetă, pe care publicul o așteaptă cu nerăbdare, s'a și pus în repetiție în teatrul din Cernăuți. „Gazeta Bucovinei“ ne informează că probele sunt aproape terminate. Costumele, scrie numitul ziar, au fost efectuate după modele dela opera curții din Viena. Probele decurg sub conducerea compozitorului și promit, că reprezentarea va fi un eveniment însemnat pe terenul muzicii românești. Un spectacol admirabil va oferi baletul dela finea actului II., care va reprezenta un dans țigănesc executat de 8 părechi sub conducerea unei prime dansatoare. Baletul a fost instruit de dșoara Mizzi Stagi, balerină dela teatrul orășănesc din loc, care a fost angajată de „Armonia“ anume pentru scopul acesta. Din cauza îmbolnăvirii subite a compozitorului, reprezentările cari au fost fixate pe zilele de 6 și 7 mai, vor fi amânate cu puține zile, însă astfel, că vor urmă la tot cazul înainte de 15 mai.

Teatru românesc în Brașov. Tinerul nostru artist dramatic Zaharie Bârsan a dat în 1 mai la Brașov, cu concursul dșoarei V. Brașoveanu și a dlui R. Popea, elevi ai conservatorului din București și a diletanților români din Brașov, o reprezentație teatrală. S'au jucat 3 piese și anume „Năpasta“ dramă în 2 acte de dl I. C. Caragiale, „Sacrificiul“ dramă într'un act de Roberta Bracca și „Furtuna casnică“ de O. Ferieu. Tot dl Z. Bârsan a avut să aranjeze eri vineri în 11 mai încă o reprezentație, jucându-se renumita comedie în 4 acte „Popa Lebonard“ de Ionn A'card.

Reprezentație teatrală în Arad. Secțiunea meseriașilor români aradani a aranjat sâmbătă la 8/21 aprilie o petrecere împreună cu reprezentație teatrală. S'a declamat „Oda ostașilor români“ de V. Alecsandri; un monolog de V. Pop și s'a jucat „Telegrama“ farsă în 3 acte, care se petrece la Arad.

Concert și teatru în Boroș-Ineu. Corul vocal din Voivodeni a dat în luna trecută, sub conducerea zelosului econom Constantin Manea din Chiseteu, un concert și reprezentație teatrală în Boroș-Ineu. Corul a cântat mai multe cântece populare naționale și a reprezentat cu mare succes comedia „Ruga dela Chiseteu“ de Iosif Vulcan. În fine membrii corului au dansat „Călușerul și Bătuta“ în mijlocul aplauselor generale.

Concert și teatru în Ofenbaia. Tinerimea română din Ofenbaia și împrejurime a aranjat în duminica Tomei, 22 aprilie n., concert de cântări și declamațiuni, jucând piesa „Vlăduțul mamei“ comedie într'un act de I. Lupeșcu.

Concert și teatru în Bonțida. Tinerimea română din Bonțida a dat la 20 aprilie n., cu concursul tinerimei române universitare din Cluj, concert de cântări și declamațiuni. S'au jucat și piesele: Otrava femeilor, Otrava de hârciogi și Tinerețe nebunețe.

Concert în Almașul-mic. La 29 aprilie n., s'a aranjat în Almașul-mic un concert, cu declamări și cântări; s'a jucat și „Hartă Rezeșul“ operetă comică de V. Alecsandri.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Sfințirea bisericei catedrale din Sibiu se va săvârși cu toată solemnitatea duminică la 30 aprilie v. (13 maiu n.) Actul acesta se face cunoscut prin comisiunea pentru aranjarea festivităților: dr. Ilarion Pușcariu archimandrit, vicar episcopesc, Nicolau Ivan asesor konzistorial, Mateiu Voilean asesor konzistorial, Dr. Miron E. Cristea asesor konzistorial, Ioan de Preda, dr. Liviu de Leményi, Panteleon Lucuța, dr. G. Proca, Lazar Tritean. Insinuările pentru cvartire sunt a se face până la 10 maiu n. la secretarul konzistorial dr. George Proca, iar cele pentru banchet la referentul școlar Lazar Tritean, până la acelaș termin.

Procesul pentru mănăstiri. Precum se știe, la despărțirea de biserică sârbească a bisericei gr.-or. române multe mănăstiri au ramas în posesiunea sârbilor. Înainte cu câțiva ani Românii au intentat proces Sârbilor, la tribunalul din Budapesta, care s'a și declarat competent a judecă în cauză. Sârbii au apelat și Curia a enunciat că după-ce unele din mănăstiri se află pe teritorul Croației, și judecătoriile din Ungaria nu sunt competente să judece asupra lor, pentru-că Croația își are justiția ei proprie, procesul pentru mănăstiri trebuie împărțit astfel, ca pentru mănăstirile din Ungaria să decurgă la judecătoriile din Ungaria, iar pentru cele din Croația și Slavonia, la judecătoriile croate.

Conzistorul gr.-or. orădan. Sinodul din Arad a ales conzistorul orădan astfel: *Senatul școlar:* Alexandru Munteanu protopop, Ștefan Domocoș paroch Bratca, Moise Popovici paroch Seghiște; Nicolau Zigre, avocat Oradea-mare, Paul Gavrillette, inv. penz. Beliu, dr. Nicolae Popovici, medic Oradea-mare, dr. Aurel Lazar, fișc. conz. Oradea-mare, Ioan Pinter, inv. penz. Beinș, Avram Igna, inv. Ineu. *Senatul episcopesc:* Georgiu Papp arhivar Orade, Mochiu Vancea, paroch Parhida, Vasile Leucuța, paroch Olcea; Paul Fășie, jude la trib. reg. din Oradea-mare, dr. Ioan Buna, avocat Orade, Ioan Bibescu, proprietar Borșa, Dimitriu Balogh, proprietar Orade, Ioan Giuțe, notar cerc. Hidișul-nou, Petru Pantea, Orade.

Promoțiune. Dl *Nicolau Olariu* a fost promovat la universitatea din Cluj doctor în drepturi.

CE ENOU?

Hymen. Dl *Trăian Antoniu Pășcuțiu*, inginer în serviciul statului, fiul dlui Marcu Pășcuțiu protopop gr.-cat. în Șiria și dșoara *Lucreția Mureșan*, fiica dlui dr. Georgiu Mureșan, medic în Beinș, își vor serbă cununia la 12 maiu în biserică gr.-cat din Beinș. — Dl *Petru Armean* absolvent de teologie și dșoara *Victoria Stupinean* s'au cununat la 1 maiu n. în Ohaba de sub-peatră. — Dl *Aurel Hațegan* din Cojocna și dșoara *Virginia Bene* din Petridul-de-mijloc s'au cununat la 26 aprilie în Turda. — Dl *Sebastian Stanca*, colaborator al ziarului „Telegraful Român“, s'a logodit cu dșoara *Mărioara Muntean* în Ocna-Sibiului.

Alegerile de deputați pentru dietă. Septămâna trecută toată țara a fost în mare agitație, căci s'au început alegerile de deputați pentru dietă. Numărul candi-

daților a fost enorm de mare, de aice a urmat lupta crâncenă care a produs multe scene violente. Dintre candidații partidului național român au reușit: în comitatul Aradului 4 înși și anume dnii dr. Nicolae Oncu la Iosășel, dr. Vasile Goldiș la Radna, dr. Ștefan C. Pop la Șiria, dr. Ioan Suciu la Boroș-Ineu; în comitatul Caraș-Severin: dnii Coriolan Bredicean în doue locuri, la Bocșa și la Oravița, dr. George Popovici în Lugos, dr. Ștefan Petrovici în Zorlentul-mare, dr. Aurel Novac în Sasca; în comitatul Alba-inferioară, dr. Alecsandru Vaida-Voivod la Ighiu, dr. Iuliu Maniu la Vințul-de-jos; în comitatul Hunedoara, dr. Aurel Vlad la Orăștie, Vasile Demian la Baia-de-Criș. Deci pân'acum 12 înși și o alegere duplă.

Moartea unui tiner sculptor român. Dela București primim știrea tristă, că tinerul sculptor român, *Alexandru Liuba*, a încetat din viață la 14/27 aprilie, în urma unei scurte boale de pneumonie. Repausatul încă prea tiner, a fost de origine din Banat, din satul Maidan. Simțind vocațiune pentru sculptură, s'a dus la München unde a făcut studii și a început să lucreze, atrăgând lauda profesorilor și a publicului privitor. Pe timpul acesta dânsul a produs mai multe opere de sculptură, cari atât acolo, cât și în patria sa natală au stârnit o bună speranță pentru viitorul seu. Dorind a-și oferi talentul în serviciul neamului seu, înainte cu doi ani s'a dus la București. Acolo însă, precum ne spunea și pe timpul sesiunii generale a Academiei în luna trecută, n'a fost sprijinit de loc, preferindu-se grecii și jidanii. A trăit în mizerie și a murit desnădădui.

Au murit: *Lucreția Filip* n. Varna la Hereclan, în 21 aprilie, în etate de 26 ani; — *Iosif Literat* paroch gr. or. român în comuna Luta, comitatul Făgăraș, la 22 aprilie, în etate de 50 aui.

Proprietar, redactor respunzător și editor:
IOSIF VULCAN (Str. Áldás nr. 14/296 b).

In Oradea-mare și jurul ei

Iosurile de classă

din cea mai mare și mai norocoasă casă de bancă a lui

Török A. és Tsa

Budapesta, VI. Terézkörut 46/a
exclusiv la mine se pot căpăta.

Tragerea clasei prime va fi la 23 și 25 maiu.

Prețurile Iosurilor de clasa I.:

$\frac{1}{1}$ Ios	$\frac{1}{2}$ Ios	$\frac{1}{4}$ Ios	$\frac{1}{8}$ Ios
12 cor.	6 cor.	3 cor.	1'50 cor.

Cu stimă deosebită

Rosenthal Béla

1-2

Stern Gyula czimén Zöldfa u.

Noroc enorm la Török.

E neîntrecut norocul ce distinge banca noastră. În vreme scurtă am plătit stimaților noștri cumpărători; ca câștiguri am mult de 25 milioane coroane, între ele cele mai mari două câștiguri și anume:

de două ori câștigul cel mare de **600.000** coroane

câștigul principal mai mare de **400.000** coroane, apoi 5 à 100.000, 3 à 90.000, 2 à 80.000, 3 à 70.000, 3 à 60.000, mai multe de 50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 20.000, 15.000, afară de aceste, mai multe decât 10.000, 5000, 3000, 2000, 1000, 500 coroane și încă multe alte mai mari câștiguri.

De aceea recomandăm ca să luați parte la tragerile cele mai bogate din lume cari se încep cât de curând și să comandați la noi un los norocos.

La tragerea a **125.000** losuri **62.500** câștiguri în bani, cari fac total 18-a ce se începe pe iar cad suma uriașă de:

16 milioane 457.000 coroane.

Să-și caute fiecare numele!
(Care-l poate afla în alfabet.)

Fiecare să-și încerce norocul cu numărul, ce corespunde numelui său, ori numelui vreunui membru al fam.

**Rendelje meg a neve mellett
állé szerencseszámot!**

Sok pénz széppé varázsolja az életet! Talán meglepi a ferj a feleséget vagy az asszony az urát a neve mellett álló sorsjegy megvétele által egy főnyereményvel. A véletlen nagy szerepet játszik az életben és könnyen meglehet, hogy éppen egy szerencsés véletlen folytán a neve melletti számot eltalálta, melyre egy nagy nyeremény jut.

Adám, Adél	4040	Dezső, Erzsébet	6411	Iván, Jolán	12305	Ótő, Melánia	20411
Adolár, Agnes	6314	Éde, Eszter	9868	Jakab, Józsa	20284	Ódön, Rozszi	20089
Adolf, Agota	9007	Elek, Etel	19821	János, Judit	20983	Pal, Neszi	21236
Agoston, Amália	19162	Elemér, Flóra	20580	Jenő, Juliska	24203	Peter, Olga	24277
Aladár, Anna	20445	Emil, Franciska	22032	József, Karolin	24265	Pista, Paula	28876
Albert, Anatólia	21619	Endre, Frida	24252	Kálmán, Katinka	28874	Richard, Pelagie	32715
Aliréd, Apollonia	24215	Ernő, Genovéva	24863	Károly, Katalin	29634	Róbert, Petrone la	35640
Akos, Aranka	24285	Ferenc, Gertrud	29633	Kornél, Klára	35318	Rudolf, Piroška	37411
Ambrus, Berta	28881	Friyves, Gabriella	34933	Kristof, Klótild	36825	Salamon, Regina	38164
András, Blanka	34352	Fülöp, Gizella	36779	Lajos, Kornelia	38138	Samu, Rózsika	38238
Antal, Borbala	36451	Gábor, Hedvig	38118	László, Krisztina	38226	Sándor, Rozalia	41921
Arnold, Boriska	37424	Gáspár, Heléna	38173	Leo, Kunigunda	41919	Simon, Sári	83891
Árpád, Bettí	38169	Gergely, Henriett	41795	Lippót, Laura	64204	Tamás, Sarolta	84769
Arthur, Bella	41794	Géza, Hermína	51398	Lorinc, Lenke	84738	Tibor, Szerena	86049
Aurél, Brigitta	41938	Gusztáv, Hilda	84702	Manó, Leonia	86914	Tihamér, Theodora	92773
Attila, Cecília	84309	György, Ibolyka	84780	Márkus, Lidia	90370	Tivadar, Teréz	123503
Balázs, Cornelia	84773	Gyula, Iduska	89219	Márton, Lina	101939	Tóbiás, Terus	123504
Balint, Dóra	86965	Henrik, Ilona	101914	Mátyás, Ludmilla	123502	Vendel, Valéria	123508
Barnabás, Dorottya	101404	Hermann, Ilma	123501	Mihály, Lujza	123507	Viktor, Veronika	123516
Béla, Cecilia	106999	Hugó, Ilka	123596	Miklós, Magdolna	123519	Vilmos, Viktória	123520
Benodek, Eufemia	123595	Izác, Irén	123546	Miksa, Malvin	123514	Vince, Vilma	123518
Bernát, Emma	123509	Illés, Irma,	123510	Mór, Margit	123515	Zoltán, Zsófia	123521
Daniel, Ernesztin	123513	Imre, Izabella	123511	Nándor, Mária	5483	Zsigmond, Zsuzsanna	123522
David, Eva	123517	István, Janka	3512	Orbán, Mártha	8826		
Bénes, Evelin	5637	Izidor, Johanna	8602	Oszkár, Matild	12314		

Cel mai mare eventual câștig e: 1.000.000 de coroane.

Mai departe premiu 600.000 cor. un câștig de 400.000, 1 de 200.000, 2 à 100.000, 2 à 90.000, 2 à 80.000, 2 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000, 3 à 40.000, 3 à 30.000, 6 à 25.000, 9 à 20.000, 13 à 15.000, 44 à 10.000 și încă multe alte câștiguri

Prețurile losurilor de prima clasă:

1/8 los orig. fl. - 75 sau 150 cor.

1/4 los orig. fl. 150 sau 300 cor.

1/2 " " " 300 " 600 " "

1 " " " 600 " 1200 " "

Losurile se trimit cu rambursă, ori după anticipativă trimitere a sumei.

Conspectul oficios gratis. Ne rugăm pentru comande imediat la losurile amintite, ori mai târziu. (4-6)

Până în 15 mai n. a. c.

a trimite la noi cu încredere, fiind-că numerii norocoși se trec iute.

Casă de bancă în Budapesta. Cea mai mare prăvălie de losuri din patrie:

TÖRÖK A. és T^{SA}

Prăvăliile principale de losuri: Centru: Teréz-körut 46 a. I. Filială: Váci-körut. 4/a. II. Filială: Muzeum-körut 11 a III. Filială: Erzsébet-körut 54/a.